

Του Νικόλα Σεβαστάκη\*, από την [Επιτροπή Ελευθέριας Έκφρασης και Αντισημιτισμού](#),  
[Εκδήλωση για την Ελευθερία του Λόγου και την Αντισημιτική Επιδείξη](#),  
[18 Σεπτεμβρίου 2014](#), 8.9.14

Οι περιπλοκές που σημάδεψαν τη δύσκολη κυοφορία του αντιρατσιστικού νομοσχεδίου άνοιξαν, όπως είναι φυσικό, νέα πεδία συζήτησης και αμφισβητήσεων. Τελευταία στη σειρά, η παρέμβαση 152 ιστορικών επιστημόνων που ζητούν την απόσυρση του άρθρου 2 του νομοσχεδίου, με βασικό επιχείρημα ότι ενέχει κινδύνους τόσο για την ελευθερία του λόγου όσο και για έναν, ψύχραιμο και απροκατάληπτο, δημόσιο διάλογο για όλα τα ζητήματα του παρελθόντος.

Οι ανησυχίες για την ελευθερία του λόγου και τα δικαιώματα των ιστορικών ερευνητών είναι, δυστυχώς, δικαιολογημένες. Σε τούτη τη χώρα, περισσότερο από όσο αλλού, προβάλλει η απαίτηση για προσαρμογή της επιστημονικής γνώσης σε μια εθνικώς ορθή ή κρατικά «εγκεκριμένη» γνώμη. Και βέβαια για μεγάλο τμήμα της κοινωνίας, πολιτικούς και εκκλησιαστικούς παράγοντες, καθετί το οποίο ρίχνει σκιές αμφιβολίας ως προς πλευρές της εθνικής μας κληρονομιάς θεωρείται... ύποπτο και ανθελληνικό. Πώς να μην είναι κανείς υποψιασμένος όταν βλέπουμε ότι ακόμα και μια αρχαιολογική ανασκαφή μετατρέπεται εν μιά νυκτί σε επικοινωνιακό/πολιτικό εργαλείο της συγκυρίας;

Εδώ όμως υπεισέρχεται το άλλο μεγάλο ζήτημα που νομίζω ότι δεν πρέπει να συγχέεται με τη συζήτηση για τις ελευθερίες του ερευνητή ή την έκφραση γνώμης. Εκτός και αν θεωρήσουμε ερευνητές τους διάφορους Γκαροντί και Φορισόν και τους επιγόνους τους στον γαλαξία των σύγχρονων αρνητών. Μιλώ λοιπόν για την άρνηση του Ολοκαυτώματος. Και για την ανάγκη να καταγραφεί επιτέλους και σε αυτή τη χώρα ένα όριο, ένας νομικός και πολιτικός φραγμός στην άρνηση ή στην αναισχυντη υποτίμηση της μέγιστης βαρβαρότητας του εικοστού αιώνα. Ενα τέτοιο βήμα γίνεται τώρα στο δικαίό μας σύστημα, έστω και στο πλαίσιο ενός νομοσχεδίου το οποίο ξεσήκωσε πολλές αμφισβητήσεις.

Λέω απλά ότι δεν μπορούμε να σκεφτούμε το συγκεκριμένο ζήτημα προσπερνώντας το ιστορικό και πολιτικό κλίμα των τελευταίων χρόνων, την κατάσταση στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη. Τι εννοώ; Είναι ακόμα νωπές οι εντυπώσεις από την έρευνα η οποία αποκάλυψε τη μαζική διείσδυση αντισημιτικών στερεοτύπων στην ελληνική κοινωνία. Γνωρίζουμε ότι εδώ και κάποια χρόνια ενισχύονται τόσο ο ακροδεξιός αντισημιτισμός της «ανθελληνικής συνωμοσίας» όσο και ο αριστερός αντισημιτισμός που πολιτεύεται με

αφορμή ή πρόσχημα τη «σιωνιστική βαρβαρότητα». Η ποιοτική διερεύνηση των διαστάσεων αυτού του αμφίπλευρου αντισημιτισμού (1) δείχνει το έδαφος πάνω στο οποίο ριζώνει μια καθημερινή ρητορική του μίσους. Ποιος άλλωστε δεν έχει έλθει σε επαφή με αυτόν τον λόγο ο οποίος ελκύεται όσο ποτέ από την ιδέα της εξολόθρευσης του εχθρού; Ε, αυτός ο λόγος δεν είναι πνευματική υπόθεση αλλά καθαρή βία και προτροπή στο κακό. Και υπάρχουν πλέον γύρω μας πολλοί τέτοιοι «λόγοι» που συνιστούν απλώς πέπλα της καθαρής βίας: τα κηρύγματα των τζιχαντιστών (ακόμα και αν δεν φαίνεται πουθενά ο μασκοφόρος «εκτελεστής») είναι ένας τέτοιος «λόγος». Εννοείται ότι και σε αυτή την περίπτωση δεν κάνεις διάλογο διότι, πολύ απλά, δεν έχει κανένα νόημα ο διάλογος.

Μου γεννιέται επίσης η εξής απορία: Συναντώ συχνά εδώ κι εκεί το σύνθημα «καμιά ελευθερία για τους εχθρούς της ελευθερίας» και μαζί με αυτό, ενίοτε από τους ίδιους φορείς, την υπερβολική ανησυχία για την ελευθερία του λόγου στην περίπτωση ποινικοποίησης της άρνησης του Ολοκαυτώματος. Στον ίδιο δηλαδή αντιφασισμό συναντούμε τον παράδοξο συνδυασμό Ροβεσπιέρου/Λένιν και Βολτέρου, τη συνύπαρξη δηλαδή της έκκλησης για άμεση καταστολή όλων των ρατσιστικών εκδηλώσεων και την υποτίμηση της σημασίας που μπορεί να έχει η ποινική κύρωση σε μια δημοκρατική έννομη τάξη. Κατά τη γνώμη μου, ούτε το πρώτο είναι νοητό σε μια δημοκρατία ούτε όμως και το δεύτερο, δηλαδή ο συλλογικός αφοπλισμός μας απέναντι στον «λόγο» του μίσους.

Ισχυρίζομαι ότι στην περίπτωση των αρνητών ή συκοφαντών του Ολοκαυτώματος, οφείλει κανείς να συνυπολογίζει τους κινδύνους της εποχής μας. Χωρίς να συμψηφίζει κακότεχνα πολύ διαφορετικά μεταξύ τους μεγέθη (ισλαμοφοβία, αντισημιτισμός) και δίχως να νοιάζεται αν θα δυσαρεστήσει το κοινό αίσθημα των εβραϊόφοβων Δεξιάς και Αριστεράς.

Από εκεί και πέρα, είναι πάντα χρήσιμη η επαγρύπνηση απέναντι στις εργαλειακές χρήσεις της Ιστορίας και στις κομφορμιστικές εκτροπές της «πολιτικής ορθότητας». Με τον όρο φυσικά να έχει γίνει ορατό το όριο πάνω στο οποίο συγκροτείται μια πολιτική κοινότητα ελευθερίας όπως αυτή την οποία θα άξιζε να έχουμε...

**\* Καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών του ΑΠΘ**

(1). Βλ. Την ανάλυση των Γιώργου Αντωνίου, Σπύρου Κοσμίδη, Ηλία Ντίνα και Λεόν Σαλτιέλ «Περί αντισημιτισμού και άλλων δαιμονίων. Οψεις της ελληνικής πολιτικής κουλτούρας στην Ελλάδα της κρίσης» στο *The Athens Review of Books*, Σεπτέμβριος 2014, τ. 54, σ. 38-41.